

Berki Gabriella: Családtámogatás – 12 olvasólecke (2020.)

 <p>Családtámogatás</p> <p>3. lecke</p>	 <p>Oldalszám: 6 Olvasási idő: kb. 20-25 perc (+ olvasmányok)</p>	<p>„Kétség sem fér hozzá, hogy a család és az otthon az, amely által az emberi társadalom legnagyobb erényei születnek, erősödnek és táplálóznak.”</p> <p>Sir Winston Churchill</p>
--	--	---

A családok védelmének jogi háttere

Tanulási útmutató

Ez a Családtámogatás kurzushoz készült, **12 olvasóleckéből álló digitális tananyag**. A Családtámogatás kurzus keretében a családokat körülvevő társadalmi és jogi környezetet vizsgáljuk különös tekintettel arra az eszközrendszerre, amely a **gyermekvállalás előmozdítását** és a **gyermeknevelés támogatását** szolgálja. Minden leckéhez kapcsolódóan egy olvasólecke-fájlból (mint ez itt!), és egy ppt-ből áll. Az olvasólecke tartalmazza a lecke törzsanyagát, míg a ppt. a kapcsolódó fogalmakat, jogszabályhelyeket, további olvasmányokat, valamint ellenőrző kérdéseket és feladatokat.

A tananyag teljes elsajátításához **mindkét anyag áttanulmányozása szükséges**, továbbá az azokban foglalt jogszabályok és olvasmányok áttekintése. Javaslom, előbb tekintse át az olvasóleckét és csak ezután olvassa át a ppt-t. Amennyiben a ppt-ben szereplő ellenőrző kérdésekre helyesen tud válaszolni, úgy **a tananyagot sikeresen elsajátította**.

Amennyiben a tananyag elsajátításával kapcsolatosan kérdése van vagy segítségre van szüksége, szívesen állok rendelkezésre a berkig@juris.u-szeged.hu e-mail címen.

Sok sikert kívánok a tanuláshoz!

A lecke tartalma és felépítése

1. Bevezetés
2. A családvédelem nemzetközi elemei
3. A család védelme az Alaptörvényben
4. A családok védelmének egyéb jogi eszközei a magyar jogrendszerben

1. Bevezetés

Bár a család, mint társadalmi és jogi egység védelme is tipikusan megjelenik a különböző jogrendszerekben, különösen jelentős joganyaga van a **családhoz kapcsolódó egyes társadalmi értékek védelmének**, így például a gyermekek, a nők, a szabad társas kapcsolatok védelmének.

Ebben a leckében ennek a jogi védelemnek a legalapvetőbb kereteit tekintjük át, s a lecke végére átfogó képet alkotunk a családok védelmének és támogatásának jogi rendszeréről.

2. A családvédelem nemzetközi elemei

A nők és a gyermekek védelmére vonatkozóan **specifikus nemzetközi egyezmények** születtek, de rájuk vonatkozó különös szabályok számos jogterületen (pl. munkajog) jelen vannak. Az alábbiakban néhány egyezményt sorolunk fel a legfontosabbak közül:

Több nemzetközi emberi jogi dokumentum, így a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, valamint az Emberi Jogok Európai Nyilatkozata egyaránt emberi jogként ismeri el a házasságkötéshez való jogot a férfiak és a nők vonatkozásában. Ugyanakkor az azonos nemű felek vonatkozásában a házasság megkötésének jogi lehetősége nagy eltéréseket mutat világszerte.

A nők védelme a nemzetközi jogban

Nők Helyzetével Foglalkozó Bizottság létrehozása 1946-ban, Forrás: <https://nokert.hu/sun-20131222-1016/1148/6/az-ensz-nok-helyzetenek-javitsaert> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

ENSZ:

A nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény (CEDAW-egyezmény, Magyarország az alábbi jogszabály kihirdetésével **ratifikálta**: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=98200010.tvr>)

ILO:

Az anyaság védelméről szóló egyezmény (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0000058.TV>)

A családi kötelezettségekkel bíró munkavállalókról szóló egyezmény (<https://2010-2014.kormany.hu/download/c/1a/01000/156E.pdf>)

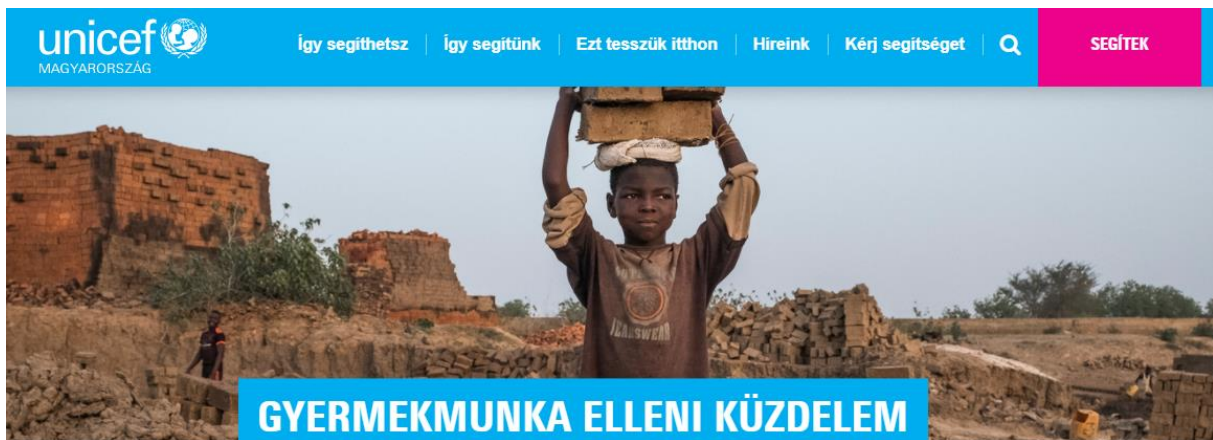
KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Göndör Éva: A nők és a család munkajogi védelme a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet egyezményeiben, <https://dfk-online.sze.hu/images/egyedi/bihari/g%C3%B6nd%C3%B6r.pdf> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Európa Tanács:

A nőekkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló Egyezmény (Isztambuli Egyezmény, Magyarország nem ratifikálta, <https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers-hungarian/1680944851>)

A gyermekek védelme a nemzetközi jogban

A gyermekmunkáról általában

Forrás: <https://unicef.hu/gyermekmunka-elleni-kuzdelem> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

ENSZ

Egyezmény a gyermek jogairól (Magyarország az alábbi jogszabály kihirdetésével ratifikálta: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100064.tv>)

Európa Tanács

Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Internetes Jogtudományi Enciklopédia: A *gyermekek jogai*, <https://ijoten.hu/szocikk/a-gyermekek-jogai> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Gyermekmunka elleni küzdelem, <https://unicef.hu/gyermekmunka-elleni-kuzdelem> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Faix Nikoletta: *A gyermeki jogok kialakulása a nemzetközi jogban és az igazságszolgáltatásra gyakorolt hatásuk*, <https://eljarasjog.hu/2016-evfolyam/a-gyermeki-jogok-kialakulasa-a-nemzetkozi-jogban-es-az-igazsagszolgáltatásra-gyakorolt-hatasuk/> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról, <https://rm.coe.int/16806a4541> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

A jövő védelmére: Anyaság, apaság és munka, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@gender/documents/publication/wcms_120437.pdf (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Az Európai Unióban – többek között – az alapítószerződések, illetve különösen az **EU Alapjogi Kartája** tartalmaz a családok védelméhez kapcsolható rendelkezéseket. Az Európai Unió szakpolitikai körében rendkívül nagy hangsúlyt kap – kezdetektől fogva – a férfiak és nők közötti megkülönböztetés tilalma. Ezeknek a témáknak a részletes kifejtésére az *Európai Unió szociális dimenziója* című kurzus körében van lehetőség.

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

A férfiak és nők közötti egyenlőség, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/59/a-ferfiak-es-nok-kozotti-egyenloseg> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

GONDOLKODNIVALÓ: Vajon milyen gazdasági érdek kapcsolódik a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmódhoz, ami miatt az Európai Unió elődszervezeteiben ez már az 1950-es évektől napirendre került?

3. A család védelme az Alaptörvényben

Az Alaptörvény számos olyan rendelkezést tartalmaz, amely közvetlenül vagy közvetett módon a családok védelméhez kapcsolható. Ezek közül a legjelentősebb az L) cikk:

(1) Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

(2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

(3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

Ez utóbb említett jogszabály a 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről, amely a célok és alapelvek között fogalmazza meg, hogy az állam - önmagukban vett méltóságuk és értékük miatt is - védi a család és a házasság intézményét, továbbá, hogy az állam a népesedési folyamatok érdekében külön törvényekben foglaltak szerint támogatja a gyermekvállalást, és segíti a szülők gyermekvállalási szándékainak megvalósulását. A jogszabály rendezi továbbá a családi jogállás és az abból eredő főbb kötelezettségeket és jogokat, valamint a család és a gyermekvállalás védelme a foglalkoztatás terén és a családok és a gyermekvállalás állami támogatásának szabályait.

KÖTELEZŐ JOGANYAG:

Alaptörvény

2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Internetes Jogtudományi Enciklopédia: *Házasság és család*, https://ijoten.hu/szocikk/hazassag-es-csalad#_ftn48 (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Schanda Balázs: *A jog lehetőségei a család védelmére*, <http://ias.jak.ppke.hu/hir/ias/20122sz/09.pdf> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

4. A családok védelmének egyéb jogi eszközei a magyar jogrendszerben

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény negyedik könyvébe került kodifikálásra a korábban önálló törvényben szabályozott családi jog anyaga. A családjogi könyv alapelvei az Alaptörvény fenti szabályait jelenítik meg.

4:1. § [A házasság és a család védelme]

(1) A törvény védi a házasságot és a családot.

(2) E törvény alkalmazása során a családi és az egyéni érdek összhangját biztosítva kell eljárni.

4:2. § [A gyermek érdekének védelme]

(1) A családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy saját családjában nevelkedjék.

(3) Ha a gyermek nem nevelkedhet saját családjában, akkor is biztosítani kell számára, hogy lehetőleg családi környezetben nőjön fel és korábbi családi kapcsolatait megtarthassa.

(4) A gyermeknek a saját családjában, illetve a családi környezetben nevelkedéséhez és a korábbi családi kapcsolatainak fenntartásához fűződő jogát törvényben meghatározott esetben, kivételesen és a gyermek érdekében lehet korlátozni.

4:3. § [A házastársak egyenjogúságának elve]

A házastársak a házasság és a család ügyeiben egyenjogúak; jogaik és kötelezettségeik egyenlők.

4:4. § [A méltányosság és a gyengébb fél védelmének elve]

A családi jogviszonyokat méltányosan és az érdekei érvényesítésében gyengébb fél védelmét figyelembe véve kell rendezni.

Ezen túl még számos jogterületen (pl. adójog, büntetőjog, munkajog, szociális jog) találunk a családokat védő, támogató intézkedéseket és jogszabályokat. A kurzus további részében kifejezetten a családok anyagi támogatását célzó jogi rendelkezésekkel foglalkozunk.

AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Barzó Tímea: *A családok védelmének megjelenési formái a 2013-as Ptk. Családjogi Könyvében,* http://www.vmtt.org.rs/mtn2013/241_270_Barzo_A.pdf (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.)

Dénesné Orcsik Judit: *A család és a munkavállalás összehangolása,* <https://ado.hu/munkaugyek/a-csalad-es-a-munkavallalas-osszehangolasa/> (utolsó belépés: 2020. szeptember 14.) **FIGYELEM! A cikk bizonyos elemeiben már nem hatályos!**

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE